

AUTHENTICA

IRINA SZÁSZ

CuMinte la Dalai Lama

Editura Ratio et Revelatio

2018

Redactor: Semida Maghiar
Coperta: Artur Gyalai
DTP: Artur Gyalai

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SZASZ, IRINA

CuMinte la Dalai Lama / Irina Szasz. - Oradea : Ratio et Revelatio, 2018
ISBN 978-606-8680-82-8

2
913

Credit foto coperta 4: Valentin Rusui

Editura Ratio et Revelatio, Oradea
str. Sofiei nr. 3, Bihor, România, 410183
e-mail: office@ratioetrevealatio.com

www.ratioetrevealatio.com

CUPRINS

CAPITOLUL I

Namaste, prieteni! 9

CAPITOLUL II

Meditații cu Padre.

La fereastra lumii, încap multe capete... 63

CAPITOLUL III

Cine visează pe cine? 115

CAPITOLUL IV

Om Mani Padme Hum 157

CAPITOLUL V

Dolma, Dolma!... Puținul este multul meu 191

CAPITOLUL VI

O infimă parte a unei infime părți 249

CAPITOLUL VII

Domnul Lotusului Alb 303

Lui Iosif și Amaliei,
iubiții mei părinți *din toate viețile*

CAPITOLUL I

Namaste¹, prieteni!

O vită rătăcită își ștergea copita de sângele în care călcase. Avea gesturi aproape omenești...

– *De unde-ncep cartea?*

– *Începe cu finalul!*

Iată! În urmă cu o săptămână, mă sună Ema Z. *Cineva din monahism, foarte cunoscut, dorește să te vadă... Da, spun. E-n regulă. Când o să pot.* Refuz de peste doi ani să mă văd programat cu cineva. Evit. Urmează un alt telefon, după câteva zile. Insistă. Vorbește despre acest personaj — uneori, a folosit și pluralul — ca despre un fabulos intelectual. Insistă. Și-mi spune că joi, la ora 6.30, plecăm. *Unde? întreb. Nu e-n București? Nu, îmi spune, trăiește într-o mănăstire și mergem la el. E un loc splendid. Da, spun. Am filmat în urmă cu câțiva ani într-o mănăstire... Dacă acolo locuiește, mergem acolo.* Aveam toată încrederea că Ema mă invită într-un fel să și ies, știind că lucrul acesta nu se petrece decît dacă am filmări.

---

¹ Salutul locului, un fel de *Bună ziua*.

Plecăm. *Mănăstirea e „de sine“*, mi s-a spus. Nu prea-nțeleg ce înseamnă asta, dar sună frumos. Intrăm într-o cameră simplă, destul de mare, plină de cărți, icoane. Un călugăr. Vîrsta, cincizeci-cincizeci și cinci de ani. Ne-am dat mîna, m-am prezentat. Ema îi sărută mîna.

Apare încă unul, călugăr și el, foarte apropiat celor doi, și discutăm despre una, despre alta. Lucruri simple. Trebuie să mărturisesc că-mi lipsește un simț: cel al pericolului. N-am simțit nimic, în afară de frumusețea camerei, de calitatea foarte bună a ceaiului de plante, de mirajul cărților deosebite, al icoanelor minunate. O candelă tresărea undeva, într-un colț. Isus, multiplicat în zecile de icoane agățate pe perete. Dar și Marii, în forma aceea bizantină, alungită pe o verticală dincolo de omenesc. Brusc, cel care ne primise îmi spune: *Am văzut oameni în situații cumplite, am văzut oameni disperați. Am văzut oameni aproape stinși, dar n-am cunoscut niciodată o femeie care să poarte în ea atîta durere...* M-am uitat în ochii lui și am spus mirată: *Cum „port atîta durere“? De ce-mi spunei asta? Îmi răspunde cu o întrebare. Cînd aveți de gînd să faceți ceva ca să vă fie bine? Surprinsă de familiaritatea acestui om, am spus: Părinte, am un trecut. Așa încît, am și dureri. E o mare capcană să trăiești în trecut. Recunosc că mi s-a întîmplat și asta...* Am mai schimbat cîteva cuvinte despre cărți, despre ce citesc și a fost mirat că am lecturi din registrul religios. Chiar am! Anumite cărți care erau acolo le am și eu. Pot oricînd dialoga despre partea mai puțin văzută a aceluia spațiu spiritual în care fusesem proiectată în ziua aceea. Am pomenit de părintele-monah Papacioc și de interviul pe care i l-am luat. Dar și despre Rafail Noica, André Scrima... Vorbeam despre ei și lumina minții lor. Ceva nu i-a plăcut. Am simțit.

Al doilea personaj participa doar prin prezență. Om la șazeci de ani, poate puțin peste. Slab, cu barba albă și o scufie mică, neagră. Mătănii în mîna. Mi-am dat seama că mă privește foarte atent.

Nu mă privea în ansamblu, ci-mi țintuia doar zona feței. Semn de politețe?! Spun zîmbind: *Cearcănele mele?! Sînt semnul sănătății mele, părinte. Dar afecțiunea celor care mă iubesc mă înalță peste defectele mele estetice. Nu mă cert cu ele...* Mi-a răspuns moale: *Vorbiți o limbă română frumoașă, iar în interviuri sînteți remarcabilă și surprinzătoare. A zîmbit. Am reacții bărbătești la complimente. Îmi displac. Dospesc. Și percepeam laudele acestui om ca pe „o plapumă” prea mare. De ce o face?*

A spus mai multe și m-am amuzat în sinea mea. Cred că a simțit asta! Cel care mă primise — mîinile și le ținea în poală — mi-a pus o întrebare directă: *Și cum a fost la Dalai Lama²? Răspund ușor mirată: Sfinția Sa e bun! O inimă mare. M-a primit și m-a tratat ca pe egalul său. Nimic deosebit, pentru că acest comportament e un stil de viață...*

E bun? continuă același personaj. *E diavolul în persoană și l-ați adus în România! Sînteți conștientă de ce ați făcut?!* Întreb pierită: *Cum „diavolul pe pămînt”?*

Da, budismul și tot ce fac ei, optzeci la sută sînt în slujba lui Belzebut. Știți asta? Îmi spune calm, civilizat. Nu-nțeleg! Vreți să spuneți că l-am adus pe diavol acasă și că el nu exista pînă să-l fi adus eu? Vă rog să-mi explicați, am spus complet mirată. Simțurile mele au intrat în alertă. Telefonul, dintr-o politețe și considerație elementare, l-am închis cînd am intrat în mănăstire. N-am spus nimănui unde plec. Și mi-am impus să încerc să rămîn calmă, iar, dacă am vreun moment de panică, să rămîn al meu. Ema Z. era cumva în spatele meu și brusc mi-am dat seama că tăcea de peste o oră. A tăcut cele șase ore pe care le-am petrecut acolo.

Nu mi-a răspuns. Au început acuzațiile. O singură dată unul dintre ei m-a numit într-un anumit fel. Și am spus doar că nu accept

---

2 Dalai Lama: a fost cel mai înalt grad spiritual în Tibetul secolului al XVII-lea și pînă în secolul XX. Budiștii din Tibet consideră că Dalai Lama este una din multiplele reîncarnări ale lui Avalokiteșvara. Prezentul Dalai Lama, al XIV-lea, este Tenzin Gyatso.

asta... Nu sînt sora Irina, ci Irina Szász, pentru că sînt turist în această clădire și sub nici o formă parte a credinței voastre. Eu sînt fapta botezului meu! Am spus zîmbind asta. Am fost calmă și am ascultat ore o broderie de jigniri fără sens. Am stat pe un scaun nemișcată și am ascultat lucruri de neconceput, bine impregnate de argumente care păreau civilizate. N-au ridicat vocea, însă-mi povesteau ce anume este credința budiștilor, de ce sînt capabili. Că tot ce fac ei, în mod special meditațiile, dansurile, măștile, toate-s în slujba diavolului, iar cei care sînt ca ei sînt ai lui. Mai mult, cel care ne primise îmi povestea că are doi prieteni în B., soț și soție, care au văzut filmul; că doamna a vomitat cînd a văzut cîteva secvențe, că au trebuit să cheme salvarea, că imaginile, mai ales cele cu dansurile și cele cu oracole în transă, sînt în directă legătura cu lucrarea lui Belzebut. Repeta numele acesta des. Poate într-o zi voi putea să povestesc mai pe îndelete cîte mi-au auzit urechile. Am spus: *Foarte mulți dintre cei care au văzut filmul au fost bucuroși să-l vadă pe Sfinția Sa și să-l asculte. E o legendă în viață! Mulți colegi din media au avut cuvinte bune la adresa mea. Și am întrebat: În numele cui vorbiți?* Mi s-a spus: *Al nostru, al creștinilor adevărați!* Am făcut față acelor ore pentru că m-am rugat în gînd. Am spus în limba mea maternă simple cuvinte de ajutor. Nu m-am simțit în pericol, dar mintea mea, da! Și mi-am păzit mintea cu toata neștiința pe care o am. Mi-am păzit-o, pentru că am simțit ceva... Și știu că o anumită imagine nu mi-a dat pace. Poate trebuia să plec, dar însemna să dezertez într-un fel din fața lor. Aș fi putut răspunde ca un ziarist. Și n-am făcut-o! Meseria m-a învățat că, dacă am ceva de spus, să tac! Oare această întîlnire era aranjată și mi se transmiteau niște lucruri care fuseseră discutate? Un demers jurnalistic realizat de un modest reporter deranjase atît de mult? Primisem cîteva semnale, dar venite prin intermediari. Chiar Am-basada Chinei mă împroșcase! *Ce anume vă deranjează?* am întrebat. *Ați arătat la mii de oameni un film de aproape două ore cu diavolul în persoană și ați vorbit despre lucrările lui.*

Care sînt acestea? am întreat. Nu știți, pentru că aceștia lucrează subtil, și faptul că încă sînteți în corespondență cu ei înseamnă că sînteți a lor. Am răspuns școlărește: Mi-am declarat public apartenența definitivă la valorile creștine. Îmi ajunge Isus și, prin El, mă simt împlinită în fiecare zi! Credința mea a devenit mai puternică atunci cînd s-a întîlnit cu credința budiștilor și recunosc că am devenit mult mai tolerantă. Nu cunosc aproape nimic din performanțele spirituale ale maeștrilor budiști, dar le-am admirat citind despre ele. N-am încercat niciodată să le practic, nici măcar în glumă. Poate într-o altă viață, părinte?! Încerc să zîmbesc. Nu reușesc. Dar v-ați văzut cu cel mai puternic dintre ei! V-a primit, v-a ținut de mîină! A primit o femeie, și asta e foarte rar. V-au arătat lucruri pe care pușini le văd, și au intuit omul. Dumneavoastră, soră întru Hristos, v-ați lăsat atinsă de acest om și bucuroasă în mîna lui. Vă cunoaștem potențialul. Acest potențial trebuie să lucreze pentru frumusețile credinței noastre!

Toate acestea mi s-au spus civilizate. Calm. Tensiunea? Nevăzută. Se discută aproape colocvial. Am simțit că mi-au spus în mare parte tot ce voiau și am adăugat: *Mulțumesc că mi-ați spus atît de frumos lucruri atît de grave. Recunosc, nu m-am gîndit niciodată din această perspectivă nici la Sfinția Sa Dalai Lama, și nici la cei pe care-i conduce. Potențialul meu este modest și nimeni nu l-a folosit, decît eu înșămi. Cei care mă cunosc știu asta. Cei care nu mă cunosc au aflat în cincisprezece ani de televiziune. Sînt în slujba iubirii mele pentru Dumnezeu, cum sîntem cu toții. Nimeni nu poate măsura această iubire. Nu m-am gîndit cîte kilograme de Dumnezeu duc în sufletul și-n mintea mea. În ceea ce-l privește pe Dalai Lama, îl consider un creștin perfect! Astăzi, mai mult decît oricînd. Mulțumesc pentru tot ce mi-ați spus. Mă voi gîndi la ele...*

A zîmbit pios. *Domnule (mintea mea a schimbat fără să mă întreb modul în care mă adresasem pînă atunci), sînt propriul meu stăpîn. Iar în calitate de credincios protestant, dau seama doar în fața capului Bisericii mele. El, dacă va dori să-mi atragă atenția, n-o va face!*

– *Vă folosiți de cuvinte într-un fel care tulbură.*

– *A tulbura sau a manipula, am spus. Am ales emoția inteligentă.*

A existat încă un moment, spre final. *Ne-a emoționat dialogul cu dumneavoastră. Sperăm să nu fie ultima întâlnire...* Politicoasă, am răspuns: *Este ultima! Voința mea, domnule! Am greșit grav de multe ori. Tîrziu mi-am dat seama că durerea prin care am trecut era aceeași durere prin care trecea și cel de lângă mine. Îmi doresc ca această similitudine să fie confirmată. Lipsa acestei confirmări e o altă durere. Am crezut că m-ați invitat într-o pauză a ei. Se pare că nu. Cel care conducea dialogul a adăugat: Trebuie să lucrați pentru frumusețea lumii noastre, uitați-o pe cea în care ați fost...* Aș fi vrut să răspund, dar mi-am dat seama că e mai bine să nu prelungesc dialogul. Au vrut să mă servească cu mîncare de post. M-au servit și am gustat puțin. Mi-era rușine să refuz. Le-am întins mîna la amîndoi, iar Ema le-a sărutat-o. E firesc, e un obicei. L-am văzut des. Am ieșit și ne-am urcat în mașină. În mașină, această femeie m-a întrebat: *Te-ai supărat, Irina, pe mine?* Am răspuns că nu, dar am adăugat: *Vezi că mă tem de oameni, dar mai mult mă tem de ce pot invoca ei. Mă lași de unde m-ai luat, și în viața ta să nu mă mai cauți! Și știi de ce? Nu pentru că m-ai mințit, ci pentru că întîlnirile mele stau sub semnul Celui care lipsește în locul în care m-ai dus. Spune-le că Belzebut al lor și pacea în care coabitează sînt coordonate ale unei religii la care eu nu mă-nchin... Iar războiul lor nu e și al meu. Și că le voi răspunde public și vor înțelege că am făcut asta pentru ei. Mi-a fost frică să le răspund pe loc și în felul în care meritau. Am tăcut pînă în București. La final, mi-am luat bun-rămas de la această femeie și mi-a părut rău pentru ea. Și mi-a părut bine pentru mine.*

Apoi, a trebuit să sun acasă. Extrem de rar îmi închid telefonul, iar mama, știind asta, îmi sunase deja toți cunoscuții. I-am spus rîzînd: *Mamă, dacă am telefonul închis înseamnă că sînt într-o biserică. Și n-ai de ce să te temi, acolo am fost. Și mama, bucuroasă: M-am agitat degeaba. Dar am simțit că ți se-ntîmplă ceva. M-a apucat deodată plînsul și am început să te caut. Se-ntîmpla ceva. Am rîs din nou. Da, mamă, acolo am fost, dar nu mai sînt...*

*

Nu știu ce a fost asta. Am simțit doar o inconfundabilă ostilitate.

*

Mă veți certa că am răspuns unei invitații nevinovate și că n-am intuit capcana. Posibil, dar nu se poate să trăiesc suspectînd mereu. Prefer să nu bănuiesc pe nimeni, țin prea mult la liniștea mea lăuntrică — pe care nu vreau să mi-o pierd cînd se petrec astfel de întîlniri. Un singur lucru mă nedumirește: reacția mamei, monument de echilibru. Am rîs și am liniștit-o. Nu trebuie să rîd?

*

Mi-am adus aminte astăzi de părți din dialog. Fac efortul să-mi amintesc felul în care mi-au arătat anumite efecte ale muncii mele. Astăzi, mi-am amintit: cel mai tînăr mi-a spus că mă așteaptă o viață foarte grea. Asta m-a speriat. Oare la ce se referea? Sînt vorbe aruncate femeii, curiozității mele? Trebuie să scriu despre stările mele. Poate o să-mi aduc aminte de fraze pe care trebuie să le notez. Am o memorie bună! În acest caz, pare blocată. Mi-am dat seama că nu e împlătoare întîlnirea. Rostul ei sînt filmele care au fost și care sînt încă de arătat? Dar și cartea? Mi-a cerut-o. Am răspuns că nu e terminată. Încă se scrie...

Și cred ei că sînt un material uman impresionabil? Aparent, par pierită, dar în adîncul minții mele găsesc forță să fiu, în asemenea împrejurări, rece ca un șarpe. Aștept, pîndesc fiecare cuvînt. Citesc dincolo de ele. Caut punctele slabe. Ele se deșiră în fața ochilor mei. Din frazele adunate, simt cuvintele care ascund și le aud pe cele care urmează. Din trama celor spuse construiesc propoziții de nespus. Am o gestică ușor angoasată, temătoare. Prezint interlocutorului un răspuns nonverbal care-l relaxează. Îi arăt reacția corpului meu, și-l fletează. Văd asta! Sînt imaginea femeii care ascultă cuminte. Sînt slabă în ochii lui! Iar mintea mea citește corpul care vorbește. E dezarmat. Nu e atent. E în cătarea mea.

*

Da, încă lucrează! Acoperit?! Taliban? Culți. Mimetism perfect. Într-un anumit moment, deconspirarea a fost perfectă. Și-a pus piciorul unul peste altul. Poziția pioasă a fost uitată. Se-nfierbântase. Un gest șocant al mâinilor. Le mișca așa, ca într-un discurs. Mă privea lung. Părea că-și ia avânt.

Apoi, și-a ridicat mâna. Toată palma era în fața mea. Cu degetul arătător, aproape două minute, a desenat forma mâinii sale, deschisă spre mine. Revenea oarecum la fiecare deget. *Ei bine*, mă întreba, *știți ce a fost asta?* Răspund, uitându-mă la chipul lui: *O formă prin care desenați o alta. Geografia mâinii voastre, în felul în care vă reprezintă.* Adaugă: *Această acțiune v-a făcut să uitați de toate și să fiți concentrată doar la mișcarea mâinilor mele. Poate fi și o rugăciune? Poate! Poate fi ce ați spus și dumneavoastră? Este ce este. Ce am spus, de fapt?* (Încă nu-mi dau seama ce a însemnat acest exercițiu. Voit priveam mâna, pentru că asta aștepta să fac.)

*

Cuvintele lui nu aparțineau unui om al Bisericii. Chiar dacă erau la tot pasul impregnate de fraze aparținând acestei lumi. Uneori, un gest laic. Pantofii moi. Scumpi. Unghiile foarte îngrijite. Obrajii — deloc croiți de frîul reținerii. Obrajii unui om care mestecă cu poftă. Nu — subțiri — ai celui care are în vedere mai cu seamă cele spirituale și mănîncă reținut. Propoziția *Știti ce ați făcut* părea, de fapt, *Iată ce ați făcut!* Da, dar nimeni în spațiul budist nu l-a jignit pe Isus și nimeni n-a îndrăznit să-i pună la zid pe cei care trăiau sub semnul Lui. Iar acest om al Bisericii era în Postul Paștelui. Cred că ignoranța *lui* era a diavolului pe care-l pomenea. Iar inteligența, fără cea a inimii, la fel. Fizic, sînt pregătită pentru astfel de întîlniri — mintea mea e însă pregătită să simtă intenția? Citesc în fiecare gest ceva? Cred că inima gesturilor mele le reprezintă și pe cele ale minții. Nu am note false lîngă cei în care am încredere.

*

Tăcută și nemișcată. Nemișcarea mea era a celui care vrea să se dumirească. Aceasta e înțîia cale spre a percepe intențiile minții celuilalt: nemișcarea! Puținătatea gesturilor mele... Îmi amintesc cana de ceai, imobilă și ea — mîna nu-mi tremura deloc, lucru remarcant. *Sînteți în plin exercițiu*, îmi spune al doilea personaj. *Ar trebui să nu fiu?* am întrebat. *De la budiști ați învățat? De la un creștin adevărat*, am spus și am adăugat: *Știți, forma mea seamănă cu forma voastră, dar conținutul diferă. În această încăpere sîntem prea mulți...* A zîmbit alb și a început să mă întrebe altele. Nu-mi aduc aminte ce anume. Dar reacția atît de subtilă a mamei îmi spune că am fost în prezența unui rău... Că el a luat o formă umană nu mă-ncălzește. Această formă e doar o mască. Măștile pe care le disprețuiam măștile din filmul meu... Știți, măștile budiste nu m-au speriat deloc. Ele arată, nu ascund. Încerc să nu mă gîndesc la această întîmplare și sper ca, mică fiind, să nu sar în ochii nimănui. Dar și cele șase ore, care mi s-au părut vreo două... Era dimineață cînd am ajuns și era după-amiază cînd am plecat. Nu-nțeleg!

Apoi, imaginea lui Padre mi-a apărut brusc în minte. Ca un avertisment! Nu trebuia să mă tem? Și m-am temut!

*

Sînt reporter. Am crezut mereu că ajunge să-ți declari bunele intenții și să pornești la drum. Am aflat că pe drum poți să dai peste duhuri, diavoli și lighioane de tot felul. Am înțeles însă! La finalul călătoriei, întotdeauna te va aștepta un om. Sau un zeu. *Dedic cartea și călătoriile mele pline de peripeții Sfinției Sale Dalai Lama, pentru că el m-a așteptat la capătul drumului. Mulțumesc Lui!*

Cuvinte bune și recunoștință celor care m-au ajutat să mă întorc din aceste călătorii. Fratelui meu, Iosif Szász, producătorul executiv și editorul filmelor mele, Monicăi Szász pentru susținere, Ginei Șerban pentru încrederea ei constantă. În mod special,

Melaniei Bădic și încurajărilor ei neobosite de a continua, dar și tatălui meu, căruia-i semăn, și mamei, pentru rugăciunile ei. Mulțumiri și celor care n-au reușit să țină pasul cu noi...

*

Astfel scriu, nătîngă și fericită în credința mea. Și mi-am spus: sînt prea bătrîna pentru un succes mare? Dar pentru o minune? Hm!

*

Amintește-ți, copilă!

Chipul femeii e altul din timpurile în care grădinile erau două, iar în oglinzi — un templu plin de porumbei. Acasă! E locul unde am fost o singură dată.

*

Iată, iubite Frate, ce pot să vă spun despre acest om. Îl cunosc de cîteva săptămîni bune. Vă scriu despre el, și pare un raport spiritual. Două aparțin, astăzi, acestui om...

E un gnostic. La nivelul întreprinderilor și acțiunilor, este un intuitiv desăvîrșit. E liber pe plan mistic, iar celui spiritual îi dă toate șansele. Dreptul celui care caută. Este oriental și occidental într-o bună înțelegere. Oriental prin deschidere și renunțare. O renunțare care, dacă mai era nevoie, îi confirmă rădăcinile. Occidental prin faptul că e sceptic, prudent, măsurat. Pare dedicat celor subtile, dar e devotat și celor materiale.

Ar putea fi un simpatic sfînt? Dar pasiunea și patima sînt coordonate importante în viața lui. Talentul pe care-l are (nu înseamnă că a avea talent presupune să spui lucruri noi, citeam undeva) stă într-o privilegiată și bună cunoaștere a propriilor limite. Le recunoaște. Asta îl face simpatic și... vulnerabil. Ei, asta nu recunoaște. Aceste limite, conștientizate, sînt supuse unui ritm mascrant. Are o minte care lucrează pe o suprafață mare. Și-a propus să evolueze. Este în interiorul acestei evoluții. E flexibil și rafinat. E ca un burete. Nu se pregătește să ia decizii bruște... Este hotă-

rît și în cele mărunte, dar și în cele mari. Pare un emigrant, dar sigur este un exilat. Emigrantul, cum bine știți, se poate întoarce, încearcă să-și facă un rost. Exilatul caută altceva...

Are darul, deloc șlefuit, de a împărți eșecurile și erorile (cît pe ce să spun „ororile“!), adică timpul, cu cel care-i cade în fața ochilor. La el (în inima lui) ajung doar cei care vor pleca. Ușa lui este, de cele mai multe ori, încuiată. Dacă deschide, devine el ușa. Trebuie să ții cont de el. Îl poți ocoli, însă sub nici o formă nu poți trece peste. E categoric, înțelegător și precaut. Ambițios și tenace. Mă gîndesc aici la ce ar obține prin rugăciune! E o ființă autentică acest om drag inimii mele. Un prieten. Simt că semănăm. Parcă mă văd în oglindă. Totuși! Eu sînt inventivă, el este înrobit calculului. El trăiește în imediat, eu aparțin unei zile care-mi este atît de dragă: poimîine! Dragă Frate, este proprietarul unei religii a precocității, e la fel ca la douăzeci și cinci de ani. Nealterat. Calculat? Da! Uneori e meschin și rece (contactul cu lumea afacerilor), alteori inima lui mare este pe măsura inimii mele. Strălucește. Prin impactul lucrului făcut în doi, strălucim împreună. Singurul mimetism pe care-l accept. În întîlnirile noastre, evadăm într-un fel împreună, dar ne despărțim bucuroși. Puterea de care dispune, necunoscută minții lui, investighează alături de mine. Poate fi un partener. Poate fi un mentor. Sînt uimită că recunosc aceste semne. Iubite Frate, credeți că l-am inventat astfel? Știți ce pictoriale pot concepe inima și mintea mea. Uneori, acest desen prinde viață, iar „acest om are o culoare pe care n-o găsești în magazin“. Alteori, simt că rătăcește. Taina lui... Pentru el însuși e închis. Cred că în astfel de momente își adună forțele. Dar și le pierde vreodată? Ne-am permis să vorbim multe, dar mă înec în propria-mi timiditate. Sînt un obervator, pentru că și el e la fel. Mă impresionează și are ceva din spațiul Schengen acest om. Deschis, dar împănat cu multe interdicții. În fine, acesta e omul cu care voi pleca în lume — și tot cu el mă voi întoarce. Fie ca această

experiență să ne răsfete mințile. Am scris aceste cuvinte pe care nu pot să i le spun.

Cu iubire,
Irina
noiembrie 2003

*

Caut un fotograf. Nu din presă. Vreau un artist. O să apară. Am văzut cîțiva. Sînt interesați, dar mă plictisește bîrfa din media. Spațiul în care trăiesc e simplu. Se complică prin prezența altora.

*

Am o întîlnire aranjată de Ana B. cu un domn. Îmi vorbește la superlativ despre el. Detaliile sînt: *E un om cu bani mulți, care-și poate permite multe. Fotografiile lui sînt splendide.* Cine poate acoperi expoziția de fotografie? E om de afaceri („bogat și nesimțit“?). Dar de ce ar face un om de afaceri fotografii? O fi un hobby. Ne vedem. Ochii acestui om... O expresie? E ceva ce nu știu? Ochii aceștia deconspiră ceva extrem de prudent și... crud. Are o expresie care-mi amintește de ochii unui vultur. Dintre cei care zboară unde vor! Sîntem trei la masă. E oarecum atipic, degajă forță și siguranță. E cult! Pare un om așezat. Presimt însă că moccnesc în el trăiri. Multe — nespuse. O bluză albastră, o cămașă impecabilă, ras bine. Un parfum bun. Cred, Kenzo! Puternic și timid! E plăcut și are un rîs amuzant. E ceva cald în el, dar și reținut. După primele cincisprezece minute, îl invit în proiectul meu. E bucuros. Vorbim de cîteva ore. A treia persoană a tăcut și ne privește. Sînt emoționată. Un om serios care poate acoperi o parte din proiectul meu. Trece timpul și, la un moment dat, mă uit atent în ochii lui. Acolo e multă sensibilitate. Și, peste toate, o forță interioară care aproape pulsează. Nu cred că e conștient de ea. Povestește ceva despre familia lui. E un fel de senzație că „nu are o viață ușoară“. Dar cine are?

*

Lume mică. Cît mărimea unei bancnote! Dincolo de ea, un teanc. Dincoace? Mai multe!

*

A doua întâlnire. Îmi face fotografii. Asta înseamnă să fii sub privirea cuiva. Am o senzație de disconfort. E și Ana B., cea care ne-a făcut cunoștință. (Femeia asta, bucureșteancă, are accesoriile tipice. Spoială multă, dar și un fel de a fi care place... la recepții! Felul în care-și controlează emoțiile... Măsoară tot timpul...) El — „Marele-Mogul”! — este atent și bine-crescut, într-un fel care-mi amintește de un boier din alte vremi. Am stat sub privirea acestui om. Am văzut gestică, tipul de atenție, concentrarea. Are!

În cele din urmă, ne întoarcem în casă. Pregătește ceva de mâncare. Ana spune brusc că trebuie să plece. Nu merg niciodată cu o femeie undeva și nu plec niciodată dintr-un loc cu o femeie. Chestie de nuanță! Însă imaginea omului care servește două femei la masă e nostimă și caldă. Zîmbește uneori și ochii aceia aprigi devin blînzi. Ca la iepuri.

Din start îmi dau seama că mă deranjează încrederea necondiționată pe care i-o acord. Dar simt și calitatea umană, și personajul din el. Îmi povestește cu umor că un portar de la locul de muncă nu l-a recunoscut aproape un an de zile. Îl legitima totdeauna. Nu-i reținea figura. Nu-și recunoștea „bossul”? Un tip de poveste care nu se spune.

Are cămăși frumoase... Sînt cămăși cumpărate de un bărbat. Femeile cumpără cămăși ca și cum ar cumpăra bluze pentru ele. Casa. Se vede că trăiește singur. Des! Detalii mici. Ușa de la dormitor, deschisă. Un pat nefăcut. Dulapuri, vitrine îmbrăcate cu material, pătrate de un roșu stins cu alb. Mobilă veche. Interesant. Farfurii scumpe. Tablouri de familie. Bunici, străbunici. Mese rotunde. Un tip de deranj pe care doar un bărbat îl suportă.

*

- Care sînt momentele pe care ți le amintești din copilărie?
- Iertare, Padre, cele în care am trișat.
- Să nu-ți pierzi cerul! Singurul Acoperiș!

*

A treia întîlnire.

Doar o imagine. O fotografie. O femeie goală. Fotografia este cea din mintea lui. O femeie într-o poziție falică. Triumfătoare. Astfel stă o femeie doar în fața unui bărbat. Vrea să placă! Poza degajă putere și absență — sau absența puterii? E partea lui feminină aici? O fotografie încărcată cu o simplitate pe care doar nudul îl are. Simți forța celui care controlează modelul. O astfel de fotografie te oprește din propriile tale acțiuni. Nu pentru că e goală (e naturală în goliciunea ei), ci pentru că-i poți conștientiza goliciunea în prezența a doi oameni îmbrăcați. O femeie și creatorul ei. Imaginea femeii este fantezia minții lui. Asta se numește talent?! Fotografia e mare, are peste un metru înălțime și stă agățată de dulap. În atitudinea femeii, e forță și vulnerabilitate. Forța vulnerabilității! E ca o mașină de cusut pierdută pe o plajă. E singură. Emoția femeii goale care se simte observată nu transpare. N-are nici o emoție. Se dezbracă des. În aceeași zi! E calmă. Poziția e comandată, rămîi așa! Repetă o poziție. Are ceva din forța unui ritual. Pare o poză sexy, dar nu este. Deloc! Ochi absenți. Goi ca și trupul. E un tip de acceptare în atitudinea ei. Pare o răzvrătită? Nu, e doar o poză! Așteaptă pe cineva? O persoană? Nu, o situație. Îi lipsește mirarea. E calmă și imensă. E loc să agăți toți bărbații din lume de ea. Nu cred că ai vrea să coboare din fotografie. Devorează.

*

Coboară, și umbra caldă a celui agățat în vis e alături.
Ispita Binelui, tentația Răului!

*

Mai tîrziu, aceeași seară. Sînt în casă. Din bucata aceasta de hîrtie,

se naște întrebarea odată cu răspunsul. Împacă nebunii! Un simț al proporțiilor minunat, o expresivitate a ansamblului care-i aparține. Imaginea femeii din fotografie mă urmărește. A rămas „agățată” de retină, ca și imaginea acestui om privind-și fotografia. Și el așteaptă ceva! Privește în ansamblu poza și-mi vorbește despre femeia din ea, și nu despre fotografie. Dinăuntru în afară. Detalii: femeie ușoară, cu operații estetice etc. Relația profesională dintre creator și model. Le cunoaște viața. Ori de câte ori vezi un nud, te întrebi dacă ai fi în stare să stai goală în fața unui om — aparat de fotografiat. Să devii imagine! Încărcată de energia celui care recompune ființa, adâncul ei. O imagine văzută de mii de ochi...

Nu arăt această fotografie decât unora. Sau a spus că am privilegiul de a vedea ceea ce n-au văzut mulți? Ce senzație! Parcă i-aș cotrobăi în buzunare. Și eu îi spun din ale mele amaruri. E firesc! Vom pleca departe și vom încerca să ne unim forțele. Acest om e periculos pentru el însuși. Și eu!

*

Un cuvânt împletit cu altele...

– Ascultă-ne, Cina e aceeași, Cina la care se mănâncă și se trădează, copilă! Să ne amintim Cina celui împrietenit și felul în care martorii, cu inima grea, ne-au povestit. Așfințise!

Brusc, lacrimile-mi inundă fața ca două cascade. Curg fără să le pot opri. Sub nici o formă n-aș scoate un sunet. Îmi îngrop capul în marginea patului. Mîna lui Padre se așază pe creștetul meu. E ușoară și, ca niciodată, nesigură. Îi simt căldura mîinii...

– Padre, m-am gândit! Pot să dorm eu?

Doar căușul palmei îmi mîngâie liniștitor părul, și hohotele mele se scurg în această mîngâiere neauzită, fără cuvinte. Știu doar că, în acea seară, Padre și-a luat rămas-bun de la mine.

– Padre, Padre!

– Aici sîntem!

Am fotografiile. Sînt șocată! Cine m-a pus să stau în fața unui astfel de om-ochi? *Am lucrat peste șapte-opt ore... Nu erai machiată și am avut de muncit... Apoi, îți cunosc fiecare nuanță.*

Eram machiată! Probabil, e obișnuit însă cu machiajul care se vede de la o poștă. Nu mai am treizeci de ani. La patruzeci, nu mai ascunzi. Te bucuri de toate, te arăți așa cum ești. Îmi iubesc ridurile și „burtica“. Tatuajul: maximum de destrăbălare. Atîta pot. Dar fotografiile sînt... Asta sînt eu? A ales două, pe care le-a mărit. Asta sînt eu? Mela-mi spune că e o „luciditate amară, teribilă“ în privire și atitudine. Ei, chiar așa?

Ce bine că nu mi-am arătat fotografiile cînd călăresc sau cînd dansez. Îmi povestea și Fratele Gabriel că „patima“ este o calitate, dar foarte rar. *Dacă cineva ar vedea cum călărești, cum dansezi, ar înțelege că „vulcanul“ din tine erupe doar în aceste două ipostaze, îmi spunea, cu înțelepciune, un amic, scriitor și devotat prieten din America Mare. Tîmpenii !*

Ce văd eu în aceste fotografii. Văd o femeie care se simte bine în vîrsta ei. Simți că nu are douăzeci de ani. Pardon, e undeva în jurul lui treizeci ? Dacă e dimineață! Seara, e femeia din fotografie. Și atunci era seară. Și avea patruzeci. În ochii ei, sînt încă multe întrebări. Îi stă bine acestei femei că întrebările s-au înmulțit peste ani. Vezi că are nevoie de răspunsuri. E o căutătoare. Ea cîntă și ea descîntă! Ea le face și ea le desface. E propriul ei partid. E amară. Îmi doresc un parfum amar. Îl caut de ani de zile. Nu l-am găsit! Părul scurt! Pare o femeie de afaceri. Nu e! Șalul spune că nu! Șalul spune că e nonconformistă. Este! O doare în cot de toate. Nu, o dor toate! Acolo, în atitudinea ei, sensibilitatea e bine mascată (în pliurile șalului), imaginile ei aparțin celui care a fotografiat-o! Deci, amplă. Scumpă, ca și aparatele care au immortalizat-o. Expresivă ca mîinile celui care au încremenit-o pentru o clipă (hai, că mi-au murit lăudătorii!). Nimic nou pe frontul celor care macină fantezii.

*

Restaurant italian. Marele-Mogul comandă lucruri foarte scumpe. Mă simt jenată. Mulțumesc pentru cină și, la ieșire, îi zăresc mașina. E imensă, scumpă și argintie. Mă inhibă. Ce caut într-o astfel de mașină? Îmi dau seama că-mi va deschide ușa, iar fusta mea e prea scurtă. Îl rog să urce în mașină. *De ce?* Explic. Îmi pun geanta pe genunchi. Jenată situație pentru mine. Îi aud vocea: *Îți stă bine așa... scurt.* Da, îmi șade, dar nu se cade! Lecția mea! N-am apucat să mă schimb, îmi spun în gând. Și amintirea surîsului discret și atât de rar al Fratelui Gabriel mă umple de emoții. Era modalitatea prin care, fără cuvinte, ți se arăta că ești ascultat. Ei bine, mă asculta senin și dădea din cap dacă era mulțumit de ceea ce auzea. În felul acesta, mă anunța că pot continua. Rar puneă vreo întrebare, iar, dacă o făcea, era limpede că vrea să-l lași pe el să răspundă. Tehnică iezuită. *Fiecare nevoiește și are dreptul să-și povestească ziua în care a trăit, îmi spunea, dar cel care a stat în ziua lui și a avut nemărginirea de a simți că există și a ta e un privilegiu pe care l-am traduce ca beneficiu...* Astfel, într-o zi am aflat că fusta peste genunchi nu e tocmai cuviincioasă și că ciorapul are o transparență care se ia la trînta cu cerul. De atunci, toate fustele mele au lugimea potrivită. Aproape. Lecțiile mele! Lecțiile lor frumoase. *Padre, erau într-un fel tributare nemișcării Voastre...* Încă rămîn nemișcată pe un scaun cu spatele drept. Ascult! Am griji! Grija de a sta cu picioarele așezate frumos. *Nu stă niciodată oblic. Pulpa ia forme care se oferă. Încearcă să nu inviți și sub nici o formă să nu răspunzi. Ce trebuie să fie va fi. Orice efort vizibil schimbă reperatele unei situații...*

*

- O poezie acum pentru noi, copilă!
- O poezie? Să recit?
- Nu, să ne gîndești una...
- Pe loc?
- Dară cît timp ți trebuie să faci ceva frumos ?